

Voorkeursstrategie Zuidwestelijke Delta

Voldoende kansen om waterveiligheid en zoetwatervoorziening te borgen

Klimaatverandering en sociaal-economische ontwikkelingen stellen de Zuidwestelijke Delta voor forse opgaven: de meeste deltawateren zijn ecologisch niet gezond en het maatschappelijk gebruik staat hierdoor onder druk. De Stuurgroep Zuidwestelijke Delta constateert dat er goede mogelijkheden zijn, om de waterveiligheid en de zoetwatervoorziening in het gebied te borgen en die tegelijkertijd bijdragen aan een economisch vitale en ecologisch veerkrachtige delta.

Veiligheid

De nieuwe normering, die is voorgesteld in de conceptdeltabeslissing Waterveiligheid volgens de redeneerlijn in DP2015, is vertaald naar de Zuidwestelijke Delta. De Stuurgroep Zuidwestelijke Delta analyseert het normvoorstel de komende tijd en legt dit naast haar voorkeursstrategie, om tot een definitief advies te komen. De stuurgroep hanteert daarbij de volgende vijf uitgangspunten:

1. Preventie is het uitgangspunt voor de nieuwe normen;
2. Het huidige beheer en onderhoud blijft aan alle dijken gegarandeerd;
3. Er wordt uitgegaan van realistische en geverifieerde evacuatiefracties;
4. Antwoorden op openstaande onderzoeksvragen, zoals het meenemen van duinen en B- of C-keringen, schade door zout water en het normvoorstel voor Borssele, worden betrokken bij het definitieve advies van de stuurgroep;
5. Landelijk en regionaal wordt helder uitgelegd wat de nieuwe normering is en wat de gevolgen hiervan zijn.

Uit de nu beschikbare analyses is naar voren gekomen dat op meerdere plaatsen in de Zuidwestelijke Delta dijken versterkt moeten worden, als de nieuwe normering wordt toegepast. Het onderzoek Veiligheid Nederland in Kaart 2, dat in 2014 afgerond is, levert de informatie die nodig is om definitieve conclusies te trekken over wat de nieuwe normen betekenen voor de noodzaak van dijkversterkingen in het gebied. Volgens de stuurgroep is in alle gebieden het concept van innovatieve dijken kansrijk. Dat betekent dat bij aanpassing van dijken gekeken wordt naar mogelijkheden voor meervoudig ruimtegebruik, zoals natuur, recreatie en wonen.

Zoetwater

Het handhaven van de huidige beschikbaarheid van zoetwater bij een veranderd klimaat, is volgens de stuurgroep alleen haalbaar, als zowel overheden als gebruikers maatregelen treffen. In de gebieden in de Zuidwestelijke Delta die afhankelijk zijn van aanvoer van zoetwater uit het hoofdsysteem (Zuid-Hollandse eilanden, West-Brabant, Tholen en St. Philipsland, Reigersbergsepolder), zullen bij snelle ontwikkeling van het klimaat, maatregelen nodig zijn. De keuzes in het hoofdwatersysteem worden uitgewerkt in de Deltabeslissingen Rijn-Maasdelta en Zoetwater. Bovendien wordt een relatie gelegd met de beslissingen die worden voorbereid in het kader van de Rijksstructuurvisie Grevelingen en Volkerak-Zoommeer.

De volgende vijf uitgangspunten zijn essentieel voor de zoetwatervoorziening in de Zuidwestelijke Delta:

1. Behouden van de strategische aanvoerroute en watervoorraad via Biesbosch – Hollandsch Diep – Haringvliet;
2. Inzetten op leveringszekerheid van zoetwater bij de inlaatpunten Gouda, Bernisse, Roode Vaart en Oosterhout;
3. Behouden en optimaliseren van het Bernisse-Brielse Meer systeem;

4. Bij een keuze voor een zout Volkerak-Zoommeer de aanleg regelen van de alternatieve zoetwatervoorziening volgens de afspraak 'eerst het zoet, dan het zout';
5. Aanleggen van innovatieve en verbeterde zoet-zoutscheiding in de Krammersluizen (bij een zoet Volkerak-Zoommeer) of de Volkeraksluizen (bij een zout Volkerak-Zoommeer).

Voor gebieden zonder aanvoermogelijkheden uit het hoofdwatersysteem (Zeeuws-Vlaanderen, Walcheren, Noord- en Zuid-Beveland en Schouwen-Duiveland) zet de stuurgroep in op een innovatieve strategie die is gericht op het zuiniger en efficiënter omgaan met zoetwater, zowel in het regionale watersysteem, als bij de gebruikers (de 'Proeftuin Zuidwestelijke Delta').

Grevelingen en Volkerak-Zoommeer

In het gebied van Grevelingen en Volkerak-Zoommeer zijn concrete mogelijkheden om veiligheid en zoetwater te verbinden met economie en ecologie. Er zijn daarbij verschillende keuzen aan de orde: een zoet of zout Volkerak-Zoommeer, wel of geen getij in de Grevelingen en wel of geen waterberging in de Grevelingen. Het Rijk maakt de integrale afweging in de Rijksstructuurvisie Grevelingen en Volkerak-Zoommeer in de eerste helft van 2014.

Het is de ambitie van de regionale deelnemers aan de stuurgroep om beide bekkens permanent met elkaar te verbinden, zodat één zout bekken ontstaat met (beperkt) getij vanuit de Noordzee. Daarbij wordt de opening in de Brouwersdam gecombineerd met een getijdencentrale. Voorwaarde is dat de zoetwatervoorziening om het Volkerak-Zoommeer behouden blijft, volgens de afspraak 'eerst het zoet, dan het zout'. De rijksstructuurvisie onderzoekt opties voor veiligheid voor het gebied van Haringvliet, Hollandsch Diep en Dordrecht, waar de veiligheidsnormen mogelijk al vanaf 2023 in gevaar zijn. Daarnaast moet de rijksstructuurvisie uitwijzen of het mogelijk maken van waterberging op de Grevelingen de voorkeur verdient boven het verder versterken van de dijken in deze gebieden. Op basis van voorlopige conclusies zou op dit moment een ruimtelijke reservering kunnen volstaan, om toekomstige berging in de Grevelingen, met name bij snelle klimaatverandering, te kunnen realiseren. De uiteindelijke keuze hangt af van mogelijke kostenbesparingen en het vergroten van het rendement van berging door verbinding met het plan voor één bekken en door de getijdencentrale te voorzien van een pompfunctie.

De provincies Zeeland, Noord-Brabant en Zuid-Holland stellen in het kader van het programma Gebiedsontwikkeling een financieringsstrategie op, om de economische kansen die voortvloeien uit de uiteindelijke keuzen, te verzilveren en zo mogelijk in te zetten voor waterkwaliteitsmaatregelen. Maatschappelijke partijen hebben de economische kansen voor sectoren en het herstel van de ecologie verankerd in een gedeelde ruimtelijke visie op het gebied. Essentieel is dat de betrokken partijen de kosten die hiermee gepaard gaan, willen garanderen. Het programma Gebiedsontwikkeling zal duidelijkheid verschaffen over de financieringsarrangementen.

Oosterschelde

Voor de Oosterschelde ziet de stuurgroep veel perspectief in het optimaliseren van de huidige veiligheidsstrategie. Daarbij gaat een langetermijnstrategie voor het versterken en beheren van dijken samen met het structureel aanpakken van de zandhonger (zandplaten, schorren en slikken langs de kust verdwijnen door een veranderde waterhuishouding) en aangepast beheer van de Oosterscheldekering. Met deze drie 'knoppen': kering, dijken en zand, wordt het borgen van de veiligheid gekoppeld aan het optimaal gebruik van de ruimte, natuur en economie. Ook het concept van innovatieve dijken kan in deze strategie een rol spelen.

Wat betreft de economische kansen, wijst de stuurgroep op projecten waarbij een integrale aanpak al in de praktijk is gebracht, zoals de veiligheidsbuffer Oesterdam en het herstel van getijwerking in het Rammegors. Een vlotte besluitvorming over de MIRT verkenning Zandhonger (2014) waaronder een door de regiopartijen en rijk ontwikkeld financieringsplan voor de Roggenplaat, is van belang.

Westerschelde

Ook voor de Westerschelde zet de stuurgroep in op het optimaliseren van de huidige veiligheidsstrategie. Naast het versterken en beheren van dijken, past daarbij het verder optimaliseren van de huidige bagger- en stortstrategie, om de platen en vooroevers van de dijken mee te laten stijgen met de zeespiegel, maar ook voor natuurherstel en het stopzetten van zandwinning. Ook hier kunnen innovatieve dijken een rol spelen. Om de verwachte toename van de getijslag in de Westerschelde op de lange termijn te temperen, moet op korte termijn onderzoek worden gedaan naar de werking van grootschalige morfologische ingrepen in het mondingsgebied van de Westerschelde.

Haringvliet

Met de uitvoering van het Kierbesluit worden de Haringvlietssluisen in 2018 op een kier gezet. In samenhang met die besluit zijn afspraken gemaakt over de zoetwatervoorziening.

Voortschrijdend Uitvoeringsprogramma

Tot slot werkt de stuurgroep aan een Voortschrijdend Uitvoeringsprogramma voor de Zuidwestelijke Delta. Aan de hand van [inspirerende voorbeelden](#), een pakket van 'altijd goed' zoetwatermaatregelen en het verzilveren van kansen, werkt de stuurgroep continu aan het verbinden van veiligheid, economie en ecologie. Bij diverse initiatieven is een belangrijke (financiële) rol voor de markt weggelegd. Belangrijke voorbeelden zijn de getijdencentrale Brouwersdam en mogelijkheden voor efficiënter gebruik van zoetwater.

Bestuurlijke consultatie

In de periode januari tot en met mei 2014 vindt een bestuurlijke informatie- en consultatieronde over de voorkeursstrategie plaats. Daarna presenteert de stuurgroep haar definitieve, integrale voorkeursstrategie voor de Zuidwestelijke Delta. Deze bevat ook suggesties voor het optimaliseren van de nationale zandstrategie voor de kust en voordelta.

Meer weten?

Voor de laatste en beslissende ronde, is een aantal filmpjes gemaakt over de centrale thema's in de Zuidwestelijke Delta: waterveiligheid, zoetwater, ecologie en economie. U vindt ze [hier](#).

Kijk voor meer informatie op www.zwdelta.nl en volg ons op Twitter: @zwdelta.nl.